

"ריפוי בעיסוק של אתמול, היום ומחר"

אותו האור....

נגה זיו/ ינואר 2016

nogaziv@post.tau.ac.il

הודעה

**קופת חולים כללית, לשכת התעסוקה- והפקולטה לרפואה
באוניברסיטת תל אביב –מודיעים על פתיחת קורס הסבה
לאקדמאים ללימודי תעודה בריפוי בעיסוק**

בעלי תואר BA מתחום מדעי ההתנהגות... המעוניינים יפנו ל..

זה היה הפתיח למודעה קטנה שצדה את עיני בעיתון ישראלי שהתגלגל לידי בקפטריה של אוניברסיטת לוזאן העתיקה והמרשימה בשוויץ בשנת 1975, ... וכל זה התרחש בזמן לימודי בקורס קיץ בינלאומי למורים לצרפתית מכל העולם.. (היתה זו חופשת לימודים לאחר שנת לימודי תרגום בבר אילן ולאחר סיום לימודי התואר הראשון שלי בפילוסופיה וספרות צרפתית באוניברסיטת תל אביב). בדיעבד, וכעבור שנים הבנתי שזה היה רגע בו נעשתה הבחירה העיסוקית שלי המשמעותית ביותר ואשר סללה את דרכי וחי המקצועיים וגם האישיים..

למדתי במחזור הראשון של קורס ההסבה באוניברסיטת תל אביב. במשך שנתיים למדתי באהבה, עניין ושמחה לימודים מגוונים ומרתקים, שילוב של לימודי התנהגות, פסיכולוגיה, רפואה, אמנות, פילוסופיה תוך התנסויות מעשירות ומשמעותיות שליוו אותי כל חיי. סביבת הלמידה היתה נעימה וחמימה עם קבוצת סטודנטיות איכותיות ומעניינות, אקדמאיות מדיסיפלינות שונות שעשו החלטה לשנות את עיסוקיהן הקודמים וללמוד מקצוע טיפולי, הוליסטי בלא שידעו בדיוק מהו... עבורי זו היתה הגשמת חלום וסגירת מעגל מימי התיכון בו התלבטתי בין מגמה ביולוגית למגמה הומניסטית דו- לשונית.. והנה נפלה בידי הזדמנות לשזור את תחומי העניין ולהרגיש שהגעתי ל "בית" אישי ומקצועי, לשלב גוף נפש, חומר ורוח.....

כבר במהלך הלימודים נחשפתי לדמויות המובילות אז את המקצוע, נשים יפות מעוררות השראה: יעל הלוי, עליזה קרני, נורית ויינבלט(ז"ל) אביבה פריד, דליה מררי, דליה זק"ש, יבל"א... ..

את הכשרתי הקלינית הראשונה עשיתי במרכז לברה"נ ע"ש בריל ברמת חן שהיה שייך לקופת חולים הכללית, היום - "שירותי בריאות כללית".

שם זכיתי למפגש עם עולם הנפש המרתק ועם גדולי רוח, מטפלים הומניסטים אמיתיים שדברו את שפת "החלמה" כ20 שנה לפני שהמושג נטבע בארץ ובעולם. היו אלה פרופ' בריל ופרופ' פריד ענקי הרוח. שם בישיבות הצוות, בהרצאות ובמפגשי המסדרון עם מטופלים, נשבה רוח הפילוסופיה והספרות הצרפתית, התרבות האירופית, סארטר, אקזיסטנציאליזם, פסיכותרפיה, ספרות יפה והפילוסופיה אותה הכרתי מעברי האקדמי. שם למדתי מהי עבודת צוות מכבדת ומעצימה, שיתוף בגובה העיניים, הקשבה למטופל ולשפתו הייחודית, וגישת "הלקוח במרכז" הלכה למעשה. שם התחילה להתפתח ולצמוח בתוכי תחושת העשייה ומשמעות המקצוע שלנו בין פינת הקפה, הספרייה העשירה, ספרי השירה, הנול, החוט, הצבע, המכחול, הכיור, תנור האפיה ותנור הקרמיקה... עבדתי עם צוות מקסים של מרפאות בעיסוק מוכשרות ואנושיות: יסמיו גלילי, רינה טוויל, נירה

אפרתי.. מהן למדתי גם והופריתי.. למדתי עם המטופלים את ההבדלים בין המושגים 'doing being' & belonging משמעויות של עיסוקים וכוח הרוח המניעה את הבחירות העיסוקיות..

עם התרחבות המשפחה ולידת ילדי, שיניתי את מיקום מגורי ובהתאם את מיקום העבודה במעגלים שהסתכנו ביניהם עד החיבור גם לאקדמיה, התבקשתי לתגבר זמנית את הריפוי בעיסוק "קרוב לבית" במכון בן יאיר לשיקום נוירולוגי בחולון עם רחלה גולני ז"ל, ולאחר מכן גם במכון פיזיקלי "גלביץ שהפך ל"אסתר המלכה" עם שרה שפירא, מלי ברמן, אביבה אופיר, רינה שטמלר ועוד.. שם ביססתי את הידע והנסיון שלי בתחומי הנוירוקניזיה ומיומנויות מוטוריות, תרמתי שם מנסיני בבריאות הנפש והטיפול הקבוצתי- רגשי והרגשתי תמיד שאני אותה מרפאה בעיסוק, למרות שלא חשבתי שאעבוד בגריאטריה, התאהבתי בזקנים ובעבודת הריפוי בעיסוק המרתקת עם אוכלוסייה מתגמלת ומעניינת. הוזמנתי ללמוד קורס בנושא ונסחפתי לתחום גם הודות לנורית וייבלט ז"ל, איתה ועם דבי להב הובלתי למעלה מ-15 שנה את פורום המרפאים בעיסוק הארצי בזקנה ל שם עבדנו בשיתוף פעולה עם מרפאות בעיסוק נפלאות צעירות ובוגרות מכל קצווי הארץ, יזמנו ימי עיון, סדנאות והצגנו בכנסים והרצאות. במקביל עבדתי בטיפול בית בחולון עם אליזבט איינהולד המסורה, חוויתי חוויות מרגשות רב תרבותיות ונרטיביים עיסוקיים בסביבות מגוונות ומרתקות. בשלב מסויים "כאילו במקרה" חזרתי לעבודת ברה"נ הן במחלקת טיפול יום והן ביחידה הפסיכוגריאטרית והקמתי קבוצה טיפולית אותה הנחיתי במשך 22 שנה מידי יום חמישי בשבוע.. במקביל למדתי בקורסי השתלמות שונים בתחומי הטיפול, הספרות, והנוירוקניזיה..

באותה תקופה ניתן היה לספור על יד אחת את הגישות והמודלים בריפוי בעיסוק, הכרנו אז את מוזי, פידלר.. אז גארי קילהופנר רק החל להבליח, קלאודיה אלן רק הציצה... היא ז'ורנל אחד AJOT, וטקסט בוק אחד.. Willard & Spackman, כלי האבחון היו מצומצמים ביותר, הדיווחים כמוכן ידיניים ולא מוקלדים ומוקלקים.. אבל התגאינו מאד בקלסר הפשוט שהתחיל להתמלא בו כלים..

שלב התאהבות נוסף במקצוע ארע לי, דרך חזרה לאקדמיה- בתחילת שנות ה-90 - הן כמרצה באוניברסיטת תל אביב והן כסטודנטית לתואר שני באוניברסיטה העברית... בראשות פרופ' נעמי כץ ופרופ' שולה פרוש- בתקופה בה צמחו **מודלים מבוססי עיסוק**, פריצת **מדע העיסוק**, **מודל העיסוק האנושי**, ועוד...

במהלך התואר השני באוניברסיטה העברית שזה מכבר נפתח, זכיתי למפגש מרתק עם מרפאות צעירות בשלות ויחד נדבקנו בהתלהבות של נעמי ושולה שהקפיצו קדימה את המקצוע כמה שנות דור. מבחינה אקדמית ומחקרית וגם פרקטית. נעמי יזמה את הקמת **העמותה**, ה-**ISOT**. היתה לי זכות להיות חברה פעילה, במענקי מחקר, במערכת ה-IJOT עורכת אורחת ועוד..

בהסתכלות לאחור לאורך השנים חלו שינויים עצומים בגישות, טכניקות, אמצעים פרדיגמות

ברוב שנותי המקצועיות שילבתי באהבה רבה את חיי האקדמיים והקליניים (עד שנת 2014 בה פרשתי באהבה גדולה משירותי בריאות כללית).

הייתי עדה בשנים אלה להתפתחות המקצוע ואולי גם שותפה במידה מסויימת לעשייה.., חדרי הריפוי בעיסוק נראו שונה אז, ובמקום חוט ומחט ושולחן נגרות או חימר ונול רצפה מוציאם מחשבים לרוב, יש שיקום מרחוק, אבחונים ממוחשבים, תיקים ממוחשבים, המרב"ע אוחזת בטאבלט בידה ולא בסלסלה צבעונית ונחמדה... והתקשורת בקבוצות ואטסאפ ופייסבוק.. ופחות בקבוצות "שבת אחים גם יחד"... אנחנו פונות לקהילה, לקידום בריאות ומניעה, עושת "צדק עיסוקי" ופעילות חברתית..

ההוראה התקדמה ללא הכר, מקומץ טקסטבוקים W&S ' Mosey 3 frames of reference ספריותינו התעשרו בספרים מקצועיים, לפי תחומים, ז'ורנלים מכל העולם התווספו, והיום הכל בכף ידינו... הקלדה תוים ספורים בטלפון החכם ומכל מקום מסופק המידע על מחקרים עדכניים, שיטות, תוצאות וכל החידושים. אנחנו מתחברים לקבוצות וקולגות, מקיימים קשרי מחקרים ושיתופי פעולה

ללא מחיצות והגבלות.. זכורה לי עדיין ההתרגשות לקבל מידע על מחקרים ב CD ROM בספריה
בהר הצופים, הרגשתי כל כך מתקדמת טכנולוגית אז ב,1992 עם דיסק פשוט שהיום הוא נמצא
בערימה למיחזור עבור עבודות יצירה לנכדי בגני הילדים...

מאבחונים בודדים מ"הסטוריה עיסוקית" ותחומי עניין, ו ACL פיסת העור שהביאה לנו פרופ' נעמי כץ
מהניכר לשפע אבחונים, מהקולאג' המוכר והאהוב עד אבחונים ממוחשבים, ומעבודות משוכללות עם
כלי מדידה רגישים, מציאות מדומה ועד מדפסת תלת ממדית.. כאשר מאבדים לעיתים את הקו
העובר דרך ההמציאות האמיתית למציאות המדומה עם כל קרני לייזר ואור..

גם בהוראה חלה מהפיכה – גם התוכן וגם הצורה, בזמנו לימדנו רק לפי תחומים, ובעזרת עזרים: שקפים
צבעוניים שנראו כל כך מתקדמים, היום המצגות וההוראה מועברים באתרים וירטואלים, קורסים
מקוונים ומבחנים אלקטרוניים ומעורבלים... מהוראה פרונטלית לסטודנטים שקדנים, רושמים כל מילה,
ומשננים, להוראה חוצת תחומים וקבוצות למידה של PBT סטודנטים חקרניים, עצמאיים שיודעים
לשאל שאלות, לתת משוב ומאתגרים אותנו המרצים כמו גם את עצמם וחבריהם

מרפאות בעיסוק נעשו נשות העולם הגדול, מציגות בחו"ל בגאווה את עשייתן ומחקריהן, מפרסמות
בז'ורנלים יוקרתיים ושמן יוצא למרחקים.

ועם כל השינויים, אני כולי תקוה שלמרות הטכנולוגיה ומרוץ החיים נשארנו אותן מרפאות בעיסוק
מקשיבות באמפאטיה למצוקות האדם, מסייעות למטופלים/לקוחות להגיע לאיכות חיים בגובה
העיניים ולהשתתפות מעצימה למרות כל המגבלה..

אשרנו שזה המקצוע שבחרנו או שהוא בחר בנו...

באהבה,

נגה

נגה זיו

החוג לריפוי בעיסוק אוניברסיטת תל אביב

nogaziv@post.tau.ac.il